

Raport Instytucjonalny o mieście Piastów - 2021 -

WYDAWCA:

Fundacja Instytut na rzecz Ekorozwoju
ul. Ludwika Nabelaka 15 lok. 1 / 00-743 Warszawa
tel. +48 511 003 827 / +48 507 126 937
e-mail: ine@ine-isd.org.pl / www.pine.org.pl

PROJEKT

#klimaSENIORE – aktywizacja seniorów na rzecz klimatu

Celem Projektu jest zwrócenie uwagi na konsekwencje ekstremalnych zmian klimatycznych i aktywizowanie seniorów do działań zapewniających im bezpieczeństwo i poprawienie jakości życia. Główną formą Projektu będą organizowane narady obywatelskie, które mają za zadanie stymulowanie integracji wewnątrz- i międzypokoleniową. Tym samym wypracowane przy współpracy z lokalną społecznością rekomendacje zawarte w Lokalnej Agencji Aktywności Seniorów na rzecz klimatu, będą mogły być wpisane do polityki senioralnej Gminy.

Towarzyszące Programowi warsztaty z zakresu planowania i utrzymania zieleni oraz zielone inicjatywy mają integrować mieszkańców Gminy, a zwłaszcza seniorów, angażując w działania na rzecz ochrony klimatu i adaptacji do jego zmian.

Badania realizowane na zamówienie Ministerstwa Środowiska sugerują, że Polacy nie mają dostatecznej wiedzy o silnym związku między emisją gazów cieplarnianych a dostrzeganym przez nich wzrostem występowania globalnie i lokalnie ekstremalnych zjawisk pogodowych. Polacy są także świadomi wielu niebezpieczeństw związanych z ekstremalną pogodą, wśród których najczęściej wymieniamy zagrożenia zdrowia i życia ludzi (67,8%), stąd potrzeba działań edukacyjnych na temat wpływu zmian klimatu na jakość i warunki życia oraz działań łagodzących ten wpływ oraz uświadomienie wybranym, szczególnie narażonym grupom społeczeństwa, zagrożeń dla ich funkcjonowania, zdrowia i bezpieczeństwa wynikających ze zmian klimatu.

W grupie szczególnie narażonych na negatywne skutki ekstremalnych zjawisk klimatycznych, m.in. ze względu na wzrost ryzyka nasilenia się chorób układu krążenia, czy układu oddechowego, są osoby starsze. Zachodzące zmiany demograficzne (starzenie się społeczeństwa) sprawiają, że to właśnie seniorzy będą w najbliższych latach szczególnie ważną grupą wiekową pod względem ekonomicznym i społecznym. Według danych GUS osoby w wieku 60+ stanowią obecnie 25% społeczeństwa (ponad 9,5 mln). Przewiduje się, że do

2050 r. udział ten wzrośnie do 40%. To jest właśnie dobry czas dla srebrnej gospodarki, która poprzez współpracę oraz innowacyjność może zmieniać otoczenie zamieszkania seniora.

Seniorzy stanowią niewykorzystany potencjał wiedzy i doświadczenia w gospodarowaniu zielenią, będąc jednocześnie głównym beneficjentem usług ekosystemów, jako bywalcy parków, skwerów, ogródków działkowych i sami chętnie angażują się w sprawy zieleni. Zieleń poprawia warunki aerosanitarne, obniża temperaturę miejskiej wyspy ciepła, infiltruje wody opadowe, pochłania zanieczyszczenia powietrza, wpływa korzystnie na estetykę danego miejsca, ale także na zdrowie fizyczne i psychiczne ludzi.

Projekt realizowany jest w ramach programu Aktywni Obywatele – Fundusz Krajowy finansowanego z Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego.

Redakcja merytoryczna: Ewa Świerkula, Bolesław Meluch, Krzysztof Granat

Projekt graficzny, skład i łamanie: Konrad Wielądek

Ilustracje: Konrad Wielądek

SPIS TREŚCI

1. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA MIASTA

2. DEMOGRAFIA MIASTA

**3. INSTYTUCJE PUBLICZNE – OCHRONA ŚRODOWISKA
I KLIMATU**

**4. INSTYTUCJE PUBLICZNE/SPOŁECZNE – GOSPODARKA
SENIORALNA**

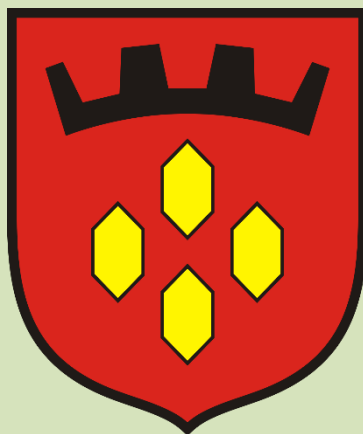
1. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA MIASTA

Piastów to miasto leżące w centralnej Polsce, należące do województwa mazowieckiego, powiatu pruszkowskiego. Jest siedzibą gminy miejskiej Piastów.

Położony w bezpośrednim sąsiedztwie Warszawy Piastów to jedno z najmłodszych polskich miast i jedna z najmniejszych gmin w Polsce. Na powierzchni ok. 5,8 km² mieszka blisko 22,5 tysiąca mieszkańców, co daje największą gęstość zaludnienia w powiecie pruszkowskim. Pomimo małej powierzchni w Piastowie jest wiele zieleni. Od wielu lat prowadzona jest systematyczna akcja zadrzewiania nieużytków.

Piastów jest najbliższym sąsiadem Warszawy. Graniczy z nią bezpośrednio od strony północno-wschodniej. Zarówno ze stolicą, jak z drugim sąsiadem, Pruszkowem, posiada bardzo dobrą komunikację, którą zapewniają zarówno Aleje Jerozolimskie, jak i znajdująca się niespełna 3 km od północnej granicy droga krajowa Poznańska, prowadząca do zachodniej granicy państwa. Poza tym w Piastowie znajduje się przystanek linii kolejowej PKP oraz linie stołecznej MZA. Dużą zaletą miasta jest wiadukt drogowy zbudowany nad torami kolejowymi, ułatwiający komunikację między jego dzielnicami.

Będąc jednym z najmniejszych w Polsce i zarazem jednym z najbardziej zurbanizowanych miast, Piastów stara się być przyjaznym miejscem dla swoich mieszkańców i wszystkich, którzy je odwiedzają i chcą tutaj zamieszkać. Miasto ma wysokie wskaźniki cywilizacyjne. Duża liczba zarejestrowanych samochodów, obecność telefonów niemal we wszystkich mieszkaniach, doprowadzona sieć gazowa i kanalizacyjna zrealizowana w blisko 100% sprzyja budowie nowych domów i osiedli mieszkaniowych. Ponadto przestępczość utrzymuje się na stosunkowo niskim poziomie.

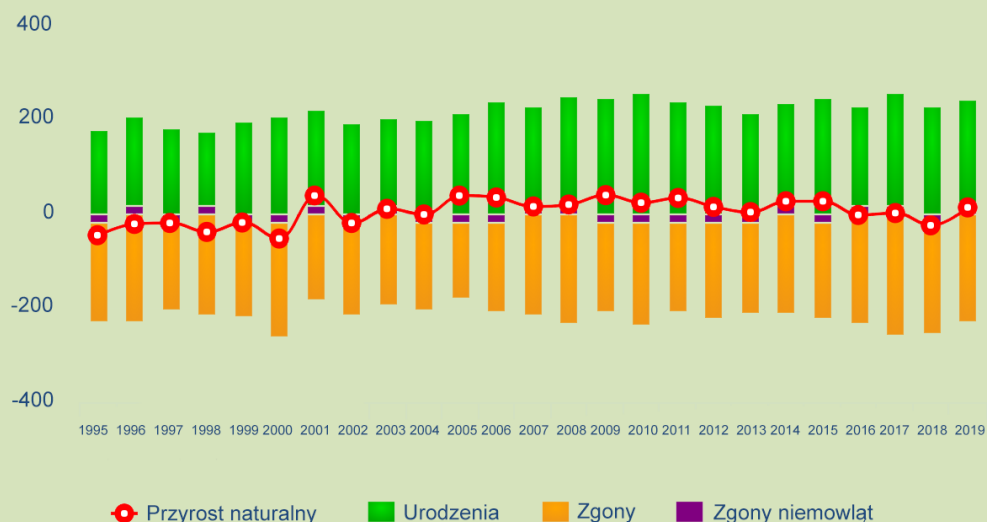
2. DEMOGRAFIA MIASTA

Dane (rok 2020)	Piastów	Warszawa	Województwo Mazowieckie	Polska
Liczba mieszkańców	22 559	1 794 166	5 425 028	38 265 013
Kobiety	52,60%	53,90%	52,20%	51,60%
Mężczyźni	47,40%	46,10%	47,80%	48,40%
Liczba mieszkańców 2002-2020	-3,90%	6,30%	5,80%	0,10%
Średni wiek mieszkańców	42,9	42,9	41,6	42
Kobiety	44,9	44,8	43,3	43,7
Mężczyźni	40,7	40,06	39,7	40,3
Współczynnik feminizacji	111	117	109	107
Współczynnik maskulinizacji	90	85	92	94
Powierzchnia w km ²	5,8	517,2	35 558	312 679
Gęstość zaludnienia os./km ²	3 933,50	3 437,40	151	123
Uzyskanie praw miejskich	1952 r.	1323 r.	nd	nd

Opracowanie własne na podstawie: GUS, 31 grudnia 2020r.

Przyrost naturalny w latach 1995 - 2019 w Piastowie

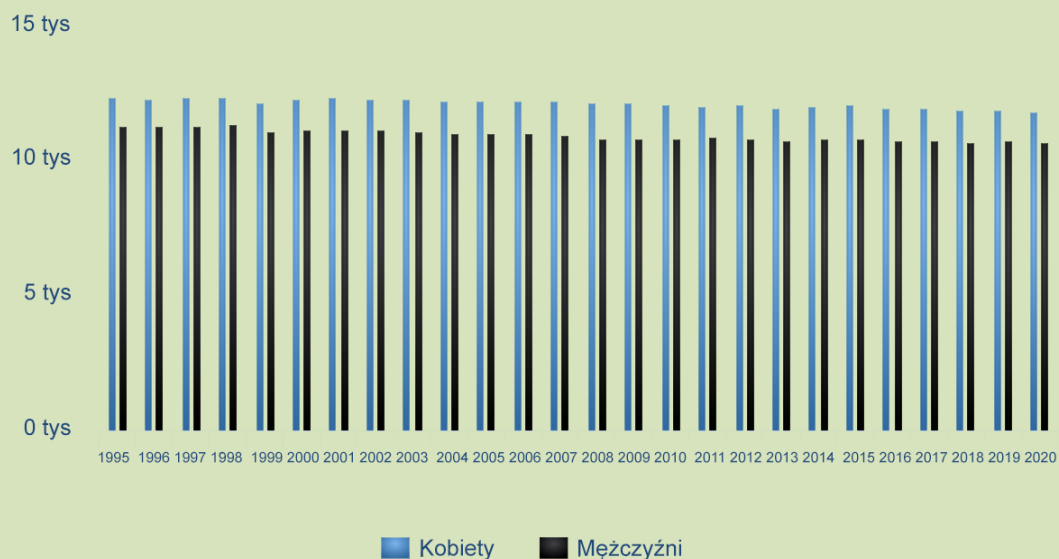
(Źródło: GUS)

Źródło: www.polskawliczbach.pl

Populacja - Piastów w latach 1995 - 2020

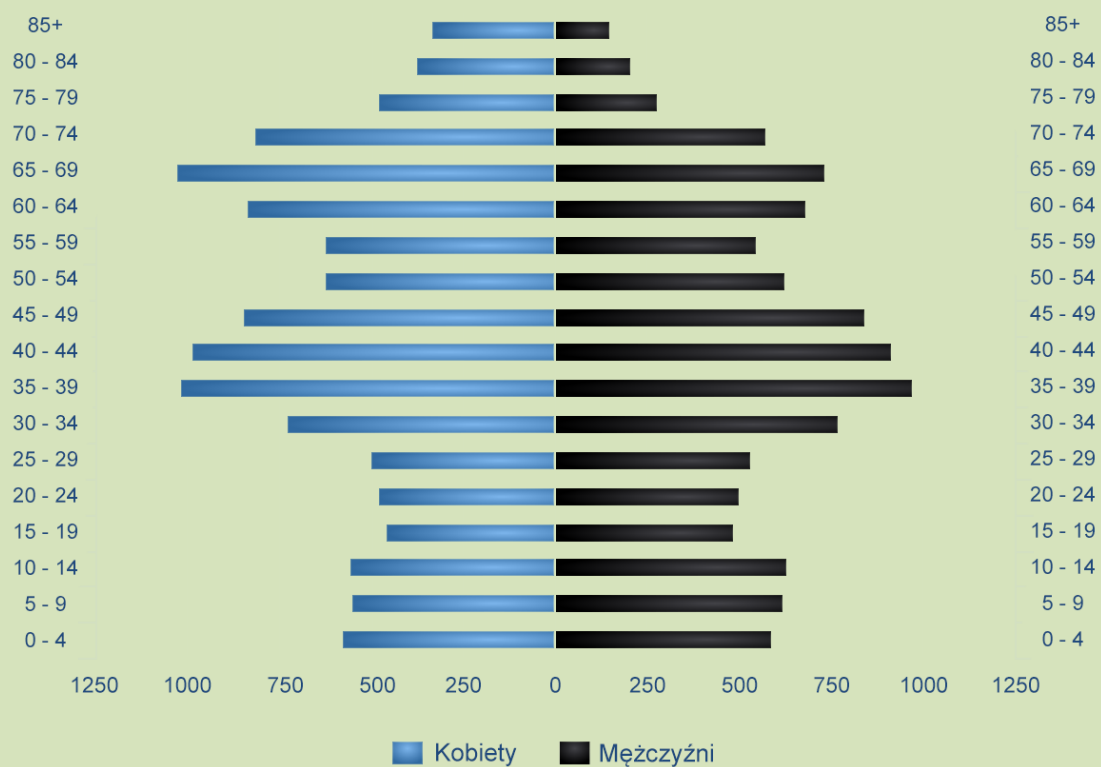
(Źródło: GUS)

Źródło: www.polskawliczbach.pl

Piramida wieku mieszkańców Piastowa w 2020

(Źródło: GUS)

Źródło: www.polskawliczbach.pl

PRODUKCYJNE GRUPY WIEKU		
kobiety	mężczyźni	
w wieku przedprodukcyjnym < 18 lat		18,20%
16,60%	20,10%	
w wieku produkcyjnym		56,00%
(18 - 59) 50,7%	(18 - 64) 61,7%	
w wieku poprodukcyjnym		25,80%
(> 59) 32,7%	(> 64) 18,2%	

BIOLOGICZNE GRUPY WIEKU W PUSZCZY MARIAŃSKIEJ		
kobiety	mężczyźni	
ludność w wieku 0 - 14 lat		15,70%
14,30%	17,30%	
ludność w wieku 15 - 64 lat		62,20%
60,10%	64,50%	
ludność w wieku > 65 lat		22,10%
25,60%	18,20%	

WSKAŹNIK OBCIĄŻENIA DEMOGRAFICZNEGO		
ludność w wieku nieprodukcyjnym		
na 100 osób w wieku produkcyjnym	79	
Piastów	79	
mazowieckie	71	
Polska		68
ludność w wieku poprodukcyjnym		
na 100 osób w wieku produkcyjnym	46	
Piastów	46	
mazowieckie		38
Polska	37	
ludność w wieku przedprodukcyjnym		
na 100 osób w wieku produkcyjnym	142	

3. INSTYTUCJE PUBLICZNE – OCHRONA ŚRODOWISKA I KLIMATU

A. Program Ograniczania Niskiej Emisji.

25 stycznia 2019 roku Rada Miejska podjęła uchwałę w sprawie w sprawie przyjęcia „Programu Ograniczenia Niskiej Emisji dla Miasta Piastowa” (PONE). W ramach PONE zaplanowano działania polegających na wymianie przestarzałych kotłów na niskoemisyjne źródła ciepła i poprawie efektywności energetycznej budynków na terenie Miasta.

B. Stop smog (działania za rok 2020) – kontynuacja wdrożonego programu.

W ramach programu „Stop smog” złożonych zostało przez mieszkańców Piastowa 95 kolejnych wniosków o dofinansowanie wymiany pieców. Zrealizowano 83 wymiany na łączną kwotę dofinansowania 253 549, 10 zł. Po rekordowym roku 2018, gdy wymienionych zostało 127 pieców w kolejnych latach ilość przeprowadzonych działań ustabilizowała się na poziomie ponad 80. Łącznie od początku programu „Stop smog” mieszkańcy Piastowa wymienili z dopłatą z budżetu miasta 312 pieców (w tym 92 węglowe). Działania te skutkują stopniową poprawą stanu powietrza w mieście, czego dowodzą analizy stężenia pyłów PM 2,5 i PM 10 odczytywane ze stacji pomiarowych umieszczonych w pięciu lokalizacjach na terenie Piastowa. W ciągu ostatnich 2 lat średnie stężenie pyłu PM 2,5 w Piastowie zostało znacznie zredukowane. W roku 2018 wyniosło ono 32 µg/m³ i wówczas Piastów znalazł się w gronie 50 miast europejskich z najgorszym stanem powietrza wg danych WHO. W roku 2019 wartość stężenia zmniejszyła się już do wartości 19,2 µg/m³, a w roku 2020 do 17,8 µg/m³. Z tym wynikiem Piastów znalazł się na 124 miejscu w Europie, wyprzedzony m.in. przez 35 innych polskich miast. W celu zwiększenia działania w tym zakresie w roku 2020 rozpoczęta została inwentaryzacja źródeł ciepła.

C. Porozumienie Burmistrzów na rzecz klimatu i energii.

Rada Miejska 25 lutego 2020 roku podjęła uchwałę w sprawie przystąpienia miasta do inicjatywy „Porozumienie Burmistrzów na rzecz klimatu i energii”. Realizując uchwałę Burmistrz Miasta Piastowa podpisał deklarację przystąpienia i od marca 2020 roku Piastów jest sygnatariuszem tego Porozumienia.

D. Plan adaptacji do zmian klimatu.

25 sierpnia 2020 roku Rada Miejska podjęła kolejną uchwałę o przystąpieniu do opracowania „Planu adaptacji do zmian klimatu dla Miasta Piastowa”. Jako miasto

należące do grupy małych i średnich Piastów jest jednym z pierwszych, które przystąpiły do opracowania tego dokumentu.

E. Rozwój lokalny – „NEW CITY. Wielofunkcyjne Centrum Miasta Piastowa.”

W sierpniu 2021 roku został rozstrzygnięty program dotacji w ramach Projektu „ROZWÓJ LOKALNY” finansowanego ze środków Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego i Norweskiego Mechanizmu Finansowego 2014 – 2021. Program skierowany był do polskich gmin posiadających status miasta, znajdujących się na liście 255 miast wskazanych w Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju. Nabór miał na celu wsparcie małych i średnich miast w wypracowaniu i wdrożeniu przez nie zrównoważonego i systemowego podejścia do rozwoju lokalnego i tym samym do ograniczenia negatywnych zjawisk rozwojowych i podniesienia standardu życia ich mieszkańców. Pomimo wysokiej oceny merytorycznej projektu w pierwszej fazie naboru, nie znalazł się on w gronie laureatów. Władze miasta ogłosiły, iż przedsięwzięcie będzie realizowane sukcesywnie w kolejnych latach, pozyskując na nie środki z innych źródeł.

F. PROJEKT: Utworzenie zielono-niebieskiej infrastruktury w mieście Piastów.

W dniu 17 sierpnia 2021 r. w Urzędzie Miejskim w Piastowie została podpisana umowa partnerska pomiędzy Polskim Stowarzyszeniem „Dachy Zielone” (PSDZ) a Piastowem. Umowa dotyczy współpracy przy realizacji projektu”, który będzie realizowany w ramach Programu Środowisko, Energia i Zmiany Klimatu finansowanego ze środków Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz budżetu państwa. Rezultatem projektów mają być rozwiązania z zakresu zielono-niebieskiej infrastruktury, którym będą towarzyszyć działania edukacyjne i zwiększające świadomość, mające na celu zmianę zachowań społecznych na postawy bardziej sprzyjające ochronie klimatu i adaptacji do tych zmian.

4. INSTYTUCJE PUBLICZNE/SPOŁECZNE – GOSPODARKA SENIORALNA

A. Gminny Program Senioralny dla Miasta Piastowa na lata 2018-2023

Głównym celem Gminnego Programu Senioralnego miasta Piastowa jest poprawa jakości życia najstarszych mieszkańców. Kierowany jest do osób w wieku powyżej 60 roku życia, którzy stanowią bezpośrednią grupę odbiorców działań. Grupą pośrednią Programu będzie najbliższe otoczenie osób starszych oraz lokalne środowisko, czyli społeczność miasta Piastów. Program ten określa cele i działania dla wszystkich obszarów życia, dzieląc je na: zdrowie i rekreację, aktywność obywatelską, edukację i kulturę. Dokument wykazuje spójność ze strategicznymi regulacjami wewnętrznymi i zewnętrznymi. Podstawą do sformułowania tezy dokumentu było przeprowadzone badanie w formie ankiety anonimowej zatytułowanej „Sytuacja i aktywność osób starszych w gminie Piastów”, która zawierała 25 pytań jednokrotnego i wielokrotnego wyboru, oraz jedno pytanie opisowe. Pytania dotyczyły m.in. wieku, wykształcenia, sytuacji zawodowej, materialnej i zdrowotnej, czasu wolnego, życia społecznego. Badania wykazały, że seniorzy skarżą się na niski poziom integracji międzypokoleniowej, brak wiedzy na temat aktywności w sferze obywatelskiej jak i brak motywacji do działania oraz niski poziom motywacji do edukacji.

W oparciu o analizę SWOT zostały sformułowane poniższe cele strategiczne Programu:

- **Cel główny:** Poprawa jakości życia najstarszych mieszkańców.
- **Zdrowie i rekreacja:** Tworzenie warunków ukierunkowanych na utrzymanie i poprawę zdrowia seniorów.
- **Aktywność obywatelska:** Zwiększenie udziału seniorów w życiu społecznym.
- **Edukacja i kultura:** Zwiększenie aktywności edukacyjnej i kulturalnej wśród seniorów.

W obszarze Zwiększenie udziału seniorów w życiu społecznym zapisano działania polegające m.in. na:

Promowanie i wzmacnianie solidarności między pokoleniami, w tym wzmacnianie więzi osób starszych z ich rodzinami i otoczeniem (przedsięwzięcia o charakterze rodzinnym i wielopokoleniowym);

Zwiększenie aktywności i dialogu obywatelskiego osób starszych (np. kampanie informacyjne, debaty). Podmiotami realizującymi przedsięwzięcia miałyby być: Gmina Piastów, jednostki organizacyjne, organizacje pozarządowe. Źródłem finansowania: budżet Gminy Piastów, fundusze zewnętrzne, programy rządowe, programy UE.

B. Piastowski Uniwersytet Trzeciego Wieku

Miejski Ośrodek Kultury (MOK) jest samorządową instytucją kultury wpisaną do Rejestru Instytucji Kultury. Swoją działalnością obejmuje teren Piastowa – organizując czas wolny dzieciom, młodzieży i dorosłym. Organizatorem Miejskiego Ośrodka Kultury jest gmina Piastów, sprawująca nad MOK nadzór w ramach obowiązujących przepisów.

C. Organizacje społeczne

1. Harcerski Krąg Seniorów i Starszyny im. Szarych Szeregów w Piastowie

W ramach prowadzonej działalności odbywają się spotkania uczestników Kręgu, które służą gruntownemu się przyjaźni różnych pokoleń harcerskich, oraz kombatantów wojennych. Odbywają się w miłej atmosferze, wśród wielu wspomnień, rozmów o sprawach Piastowa i kraju, o wpływie na wychowanie młodzieży. Panuje duch patriotyzmu, lecz w zasadzie bez politycznego zaangażowania się. W Izbie zgromadzone są pamiątki i akcesoria dotyczące minionych dziejów harcerstwa w Piastowie, kroniki, fotografie, zbiory dokumentów, a także elementy broni i umundurowania żołnierzy podziemia okresu okupacji niemieckiej. Krąg Seniorów prowadzi w Izbie Pamięci spotkania z młodzieżą szkolną, zapoznając z przeszłością Piastowa i dziejami harcerskimi.

2. Polski Związek Emerytów Rencistów i Inwalidów – oddział Piatów

Oddział w Piastowie działa na rzecz integracji środowiska seniorów poprzez organizowanie spotkań z okazji Dnia Seniora, Świąt Wielkanocnych, Bożego Narodzenia, Dnia Babci i Dziadka, grupowe wyjazdy, wycieczki. Ponadto angażuje się w organizację życia kulturalnego emerytów, rencistów i inwalidów poprzez wyjazdy do teatru, spotkania biesiadne przy muzyce.

3. Aktywny Senior – zajęcia specjalistyczne/ZDROFIT - Pasaż Warszawska

Trening dedykowany osobom starszym obejmujący zajęcia ruchowe w grupach. Gimnastyka dla seniorów obejmuje również ćwiczenia relaksacyjne i budujące odporność psychiczną. Zajęcia mają na celu poprawę ogólnego samopoczucia seniora oraz jego ogólną sprawność. Ćwiczenia zwiększają też jego samodzielność.

Iceland
Liechtenstein
Norway

**Active
citizens fund**

Projekt #klimaSENIORE - aktywizacja seniorów na rzecz klimatu, realizowany przez Fundację Instytut na rzecz Ekorozwoju, wraz z Krajowym Instytutem Gospodarki Senioralnej, dofinansowany jest z programu Aktywni Obywatele - Fundusz Krajowy finansowanego z Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego.

